

Mitä on tietoisuus?

Pentti Tuominen

Tietoisuuden määritelmä

- Jokapäiväisessä kielenkäytössä *tietoisuudella* tarkoitetaan samaa kuin **tajunta** eli ihmisen kullakin hetkellä kokemien aistimusten, elämysten, tunteiden, muistikuvien ja ajatusten kokonaisuutta.
- Tiivistäen voidaan sanoa, että **tietoisuus on yksilön kokemus itsestään ja ympäristöstään**.
- Filosofissa, psykologiassa ja kognitiotieteessä tietoisuus-sanalla tarkoitetaan tavallisesti **kokemuksellisuutta** yleensä.
- Tämän määritelmän mukaan siis **myös eläimillä on tietoisuus**.

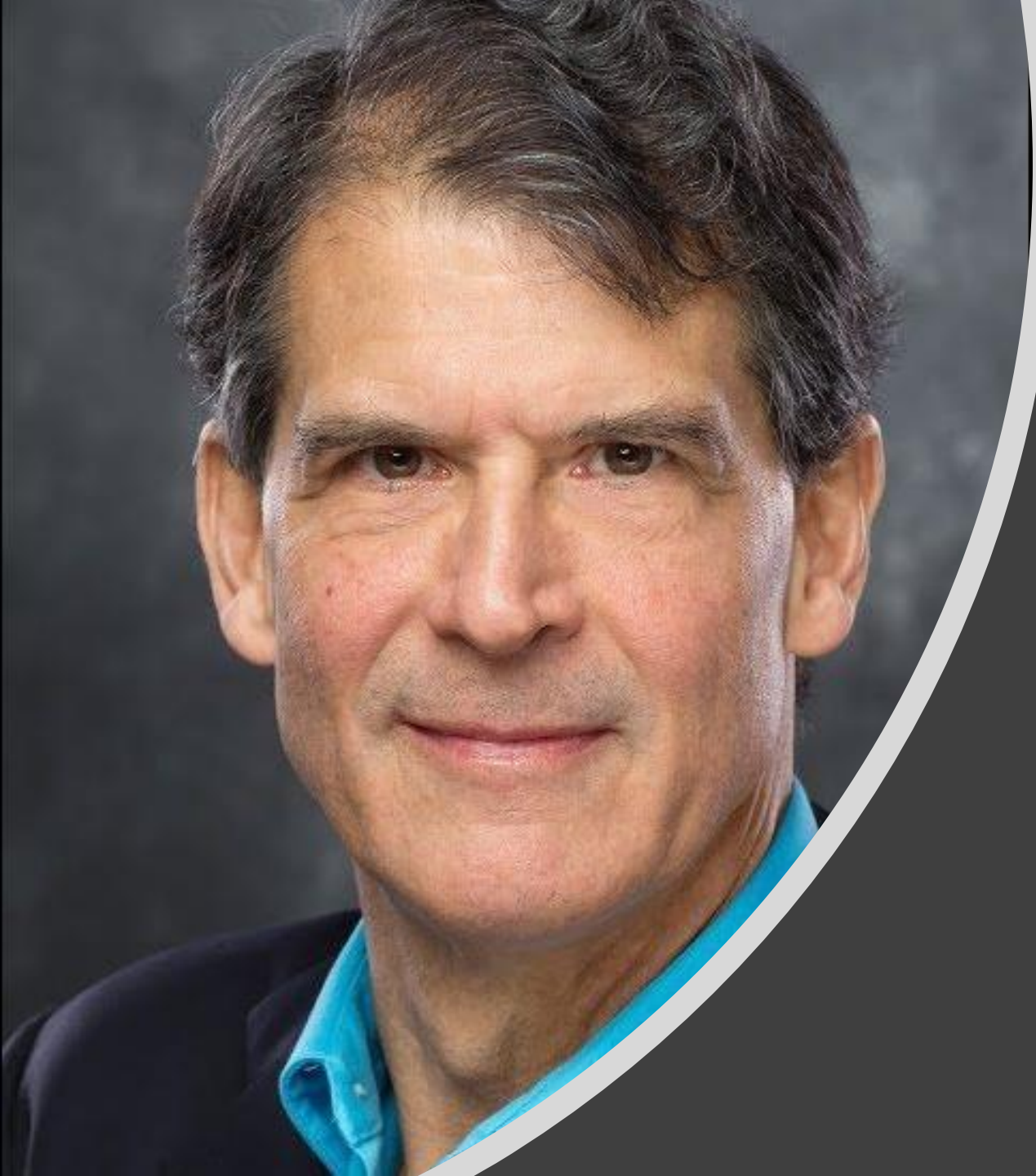

Miten neurobiologia näkee tietoisuuden?

Onko tietoisuus sidottu kehoon?

- Aiemmin neurobiologit uskoivat, että ihmisen tietoisuus sijaitsee aivoissa, mutta nykykäsityksen mukaan tietoisuus ei rajoitu eikä ole sidottu aivoihin, ei sydämeen eikä ylipäätään kehoon.
- Tätä ajatusta tukevat kertomukset asioista, joita kuolemanrajakokemuksen tai kooman läpikäyneet ihmiset takaisin elämään palattuaan ovat kertoneet.
- Esimerkiksi aivokuolleiden tietoisuus on jatkunut koomankin aikana ja he ovat herättyään voineet kertoa asioita, joita kooman aikana huoneessa oli tapahtunut.

Neurokirurgin näkemys

Eben Alexander:

”Tietoisuus ei ole aivosidonnaista, kuten esim. kooman aikainen tietoisuus, ruumiista irtaantumiset ja kuolemanrajakokemukset osoittavat.”

”Jumala ei siis ole aivojen tuote.”

A close-up, profile view of Carl G. Jung, an elderly man with glasses and a mustache, looking thoughtfully to the right. His hands are clasped in front of him. The background is a soft, out-of-focus brown.

Kollektiivinen tietoisuus

Sveitsiläinen psykologi *Carl G. Jung* (1875-1961) esitti teorian, että on olemassa *kollektiivinen tietoisuus eli ihmisten kollektiivinen alitajunta*. (saks. Kollektives Unbewusstes)

Kollektiivinen tietoisuus

Carl G. Jung:

- Kollektiivinen tietoisuus sisältää kaiken esisiemmen perinnön.
- Sillä on hallussaan miljoonan vuoden inhimilliset kokemukset.
- On “kollektiivinen ihminen” sisältäen molemmat sukupuolet, nuoruuden ja vanhuuden, syntymän ja kuoleman.
- Sisältää kaiken psyykkisen sisällön yksilön tietoisuuden ulkopuolella.
- Ylhäinen ja käytännössä kuolematon.

Kollektiivinen tietoisuus

Carl G. Jung:

- Kollektiivinen tietoisuus on yhtä luonnollinen, rajaton ja voimakas kuin tähdet.
- Ikuisuuden vanhojen unien uneksija.
- Omaa rajattoman kokemuksen.
- Siinä on yksilön, heimon, kansakunnan elämä, kasvu, kukoistus ja maatuminen.

Kollektiivinen tietoisuus

Carl G. Jung:

- Kollektiivinen tietoisuus ei ole pelkkä menneisyyden varasto vaan myös täynnä tulevien tilanteiden ja ajatusten ituja.
- On kaikkien psyykkisten luomusten lähde: uskonnon ja rituaalien, sosiaalisten organisaatioiden, tietoisuuden ja taiteen.
- ”Ei ole kysymys siitä, mitä me ajattelemme vaan mitä tiedostamaton ajattelee meistä. Se etsii mahdollisuutta ilmaista itseään, avata uusia mahdollisuuksia.”

Kollektiivinen tietoisuus

- Lintu- ja kalaparvilla on **ryhmätietoisuus** se on yksi muoto kollektiivista tietoisuutta.
- Tiedemaailmassa ihmetellään, mistä johtuu, että **sama idea saatetaan keksiä samanaikaisesti eri puolilla maapalloa**, vaikka keksijät eivät ole olleet keskenään missään yhteydessä.
- Kvanttifysiikassa oletetaan, että **koko maailmankaikkeus on tietoinen**; kun toisella laidalla tapahtuu jotain, muualla ollaan siitä välittömästi tietoisia.

Kvanttifyysikkujen näkemyksiä

"Universumin perustavanlaatuisimmat prosessit näyttävät tapahtuvan tilan ja ajan tuolla puolen, mutta niiden vaikutukset ovat havaittavissa tilassa ja ajassa."

"Maailmankaikkeus näyttäisi oleva *tietoinen*. Sitä ymmärtääkseen fyysikkojen on ehkä opiskeltava metafysiikkaa."

**Onko maailmankaikeus
tietoinen?**

Tietoisuuden laaja määritelmä

Joudumme siis määrittelemään tietoisuuden laajemmin: *Tietoisuus on subjektin kokemus itsestään ja ympäristöstään.*

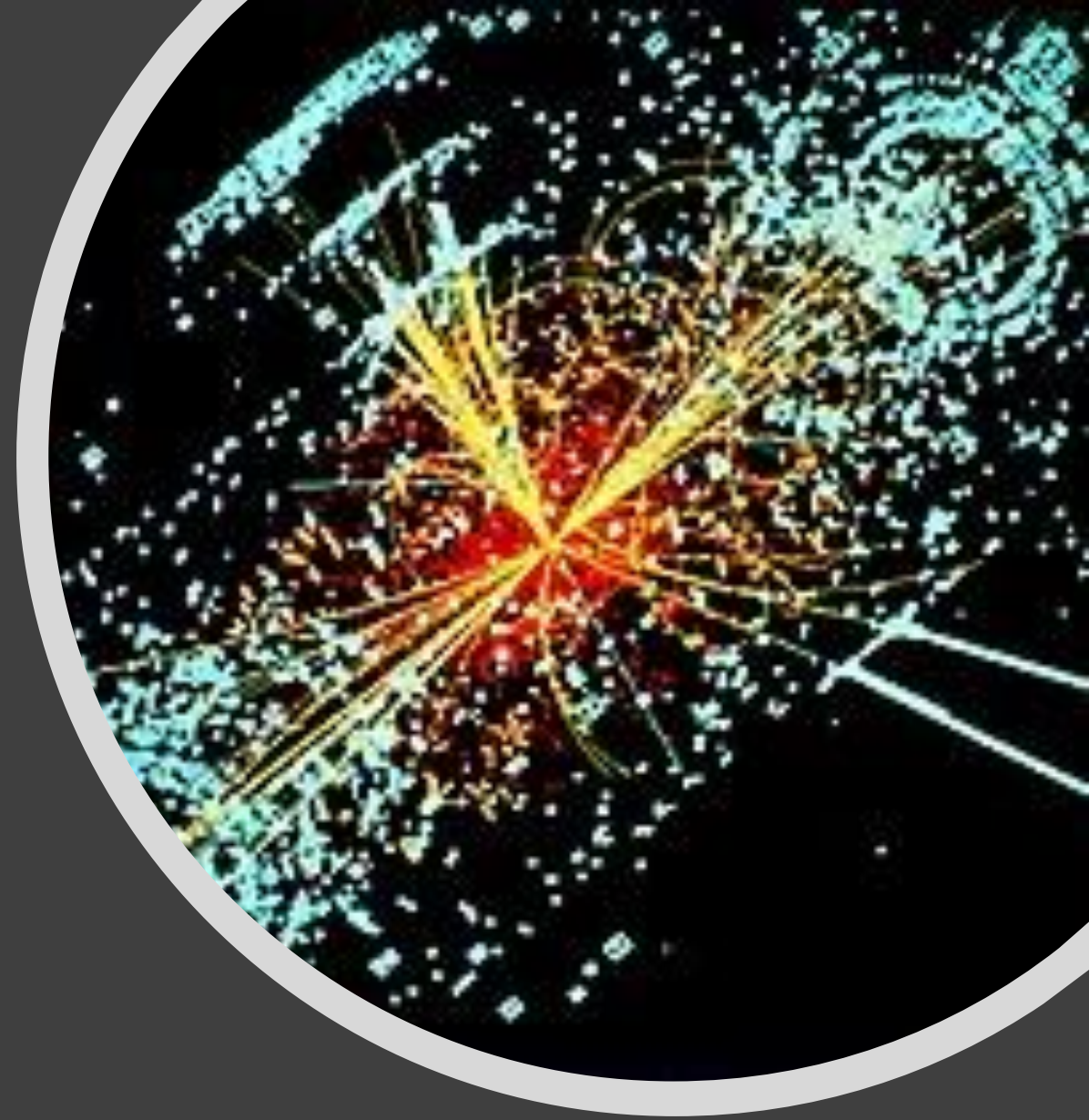
Omalla tavallaan tietoisia subjekteja voivat olla mm:

- ihmiset
- eläimet
- kasvit
- eliöt (bakteerit, virukset ...)
- solut
- mineraalit
- alkeishiukkaset (elektronit, kvarkit ...)
- henkiolennot (enkelit, aionit ...)
- Ja tietysti *Jumala*

Maailmankaiikeus on tietoinen

- Kvanttifiysiikan uranuurtaja **Niels Bohr** (1885-1962) sanoi, että **kvantti-ilmiöt muistuttavat tietoisin kokemuksen kokonaisvaltaisia piirteitä.**
- Fysiikan Nobelin palkinnon 2020 saanut **Roger Penrose** (1931-) on esittänyt samankaltaisia ajatuksia.
- Penrose on pyrkinyt etsimään tietoisuuden ja kvanttimekaniikan yhteiseksi lähteeksi kvanttigravitaatiota eli **kvanttipainovoimaa.**

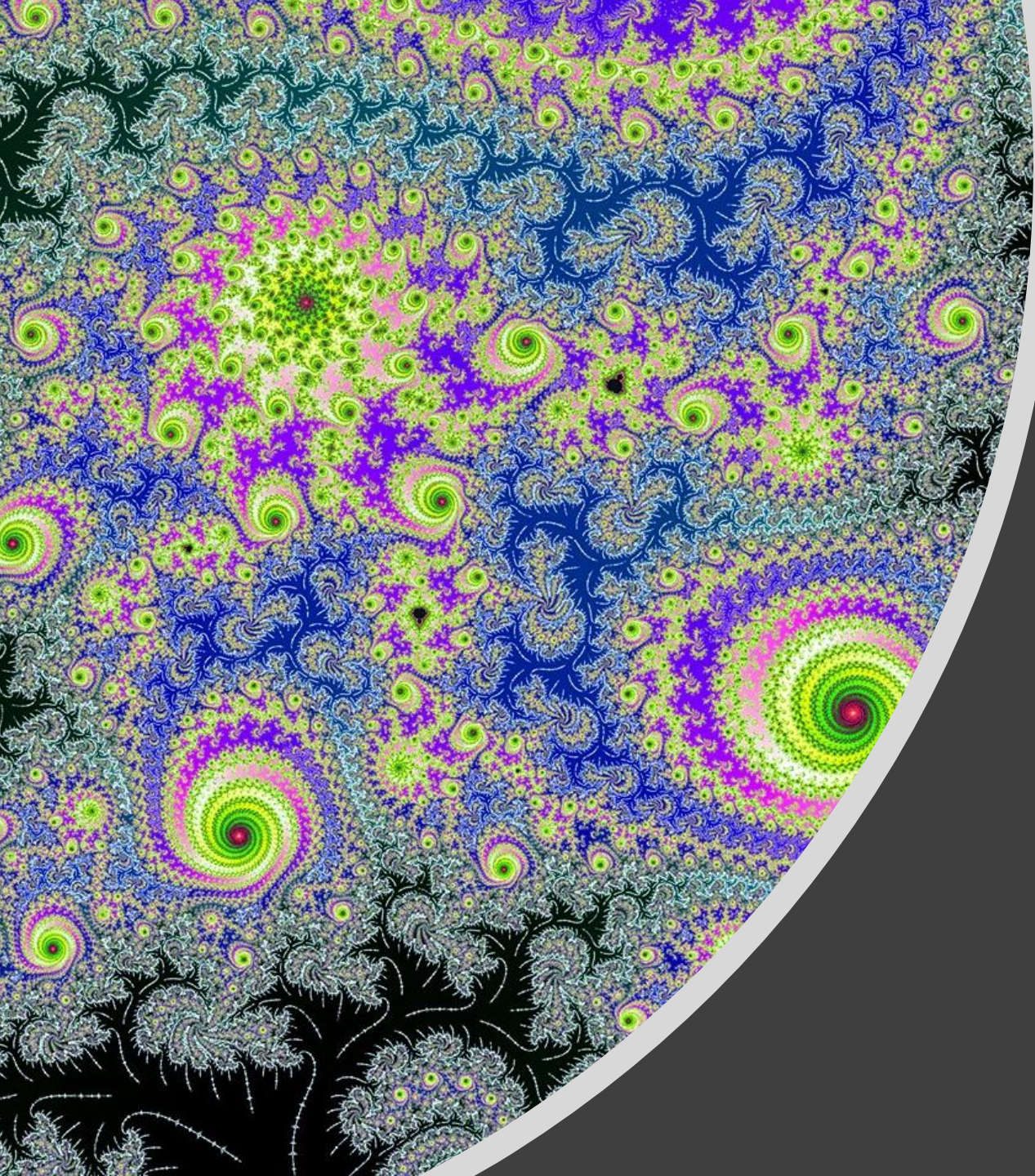

Tietoisuus on aineen perusominaisuus

Kvanttifyysikko *David Bohm* (1917-1992) on perustellut tietoisuuden olemassaoloa kvanttitason ilmiöillä:

- Alkeishiukkaseen, esim. elektroniin, liittyy *kvanttiaalto*, joka vaikuttaa sen toimintaan, ja leviää laajalle.
- Tällöin alkeellisella tasolla *hiukkanen "tietää", mitä sen ympäristössä tapahtuu.*
- Kvanttiaalto ei "töni" hiukkasta vaan *informoi* sitä

Tietoisuus on aineen perusominaisuus

Burkhard Heim (1925-2001)

Informaatiokenttäteorian mukaan
*maailmankaikkeuden informaatio
kulkee miljardi kertaa valoa
nopeammin informaatiohiukkasten eli
fitonien avulla.*

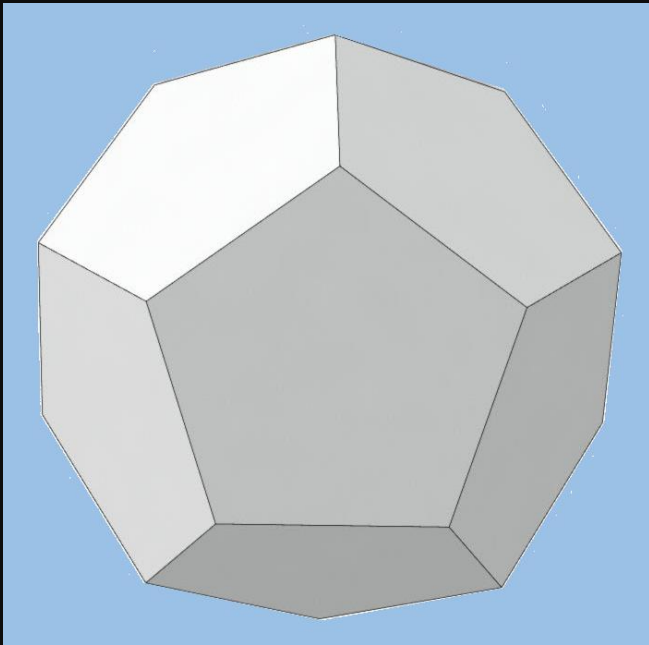
Tätä teoriaa ei ole vielä todistettu.

Tietoisuus on mysteeri

- Teoreettisen fysiikan professori Kari Enqvist (1954-): "*kvanttimekaniikka on mysteeri, tietoisuus on mysteeri - kenties ne ovat sama mysteeri.*"
- Filosofi Thomas Nagel (1937-): "Todellisuuden *hiukkasilla on alkeellinen tietoisuuden taso*, joka on olemassa riippumatta siitä, onko se elollisessa vai elottomassa aineksessa.
- Tietoisuuden ymmärtäminen ja selittäminen on tällä hetkellä yksi fysiikan suurista ongelmista ja haasteista.
- Tähän soppaan on helppo lisätä vielä *metafyysisiä* aineksia.

Oliko antiikin viides alkuaine ”eetteri” sama kuin “informaatiohiukkanen”?

- Antiikin aikana tunnettiin viisi alkuainetta: maa, vesi, ilma, tuli ja *eetteri*.
- Eetteriä pidettiin jalostuneena taivaallisena ilmaana, joka on hengen olemuksena, ja jossa henkiolennot oleskelevat ja liikkuvat, ja jota he hengittävät.
- Platonin kertoo, että kun demiurgi oli luonut viidennen alkuaineen – eetterin – hän teki siitä *maailmansielun*.
- Demiurgi sijoitti maailmansielun suunnitellun maailmankaikkeuden keskelle, josta se sai levitä joka suuntaan.
- Platon kuvasi eetteriä *dodekaedrilla*, jota hän piti näkymättömän maailman symbolina.
- *Ovatko kvanttiaallot ja informaatiohiukkaset sama, kuin antiikin filosofien ”eetteri”?*

Kosminen tietoisuus

Kanadalainen psykiatri *Richard Maurice Bucke* toi vuonna 1901 julkisuuteen käsitteen ”**Kosminen tietoisuus**”, jonka taustalla oli hänen 35-vuotiaana kokemansa poikkeuksellinen tapahtuma.

Bucke kertoo olleensa eräänä iltana vuonna 1872 palaamassa maaseudulta takaisin Lontooseen hevosrattailla ystävänsä kanssa. Kesken matkan hän koki jotain yllättävää, joka muutti hänen elämänsä.

Hän alkoi kirjoittaa siitä kirjaa, mutta sen valmistuminen kesti 29 vuotta. Kirja *“Cosmic Consciousness: A Study in the Evolution of the Human Mind”* ilmestyi vuotta ennen Bucken kuolemaa.

Bucke kertoo kokemuksestaan näin:

”Matka kuomullisilla hevosrattailla eteni verkkaisesti. Olin hiljaisessa, melkein passiivisessa tilassa. Yhtäkkiä, ilman minkäänlaista varoitusta, huomasin olevani ikään kuin liekinvärisen pilven ympärillä. Hetken ajattelin, että oli syttynyt tulipalo, mutta samalla hetkellä tajusin, että se valo oli minun sisälläni.

Välittömästi sen jälkeen minuun tuli valtavan ilon tunne, jota seurasi älyllinen valaistuminen, jota on aivan mahdotonta kuvailla. Aivoihini virtasi hetkellinen salama – jumalaisen loiston välähdys, joka on siitä lähtien keventänyt elämäni. Sydämelleni putosi pisara jumalaista autuutta, josta jäi minuun siitä eteenpäin pysyvä taivaan jälkimaku.”

Bucke jatkaa:

*”Näin ja tiesin, että kosmos ei ole kuollutta ainetta vaan elävää läsnäoloa, että ihmisen sielu on kuolematon, että maailmankaikkeus on niin rakennettu ja järjestetty, että ilman mitään poikkeusta kaikki toimii yhdessä kaikkien parhaaksi, että maailman perusperiaate on se, mitä kutsumme **rakkaudeksi**, ja että kaikkien onnellisuus pitkällä aikavälillä on ehdottoman varmaa.*

Opin siinä muutamassa sekunnissa, jonka valokokemus kesti, enemmän kuin kaikkina edellisinä opiskeluvuosinani, ja opin sellaista, mitä mikään tutkimus ei olisi koskaan voinut opettaa.”

Bucken analyysi:

Kirjassaan Bucke analysoi tämäntyyppistä tietoisuuden kokemista ja sen vaikutuksia seuraavasti:

- kokemuksen äkillinen ilmestyminen
- subjektiivinen valokokemus ("sisäinen valo")
- moraalinen nousu
- älyllinen valaistuminen
- kuolemattomuuden tunne
- kuolemanpelon poistuminen
- synnin tunteen katoaminen

Bucken mielikuvia:

Bucke kertoo, että valokokemuksensa myötä hänelle syntyi eloisa mielikuva universumista.

Maailmankaikkeus ilmeni hänelle elävänä läsnäolona.

Se ei suinkaan ollut mitään elotonta, reagoimatonta ainetta, vaan aktiivista ja tietoisista.

Hän näki valon, mutta hänellä ei ollut sen enempää käsitystä, mistä se tuli ja mitä se merkitsi.

Bucken mielikuvia:

Kosmos ei koostu kuolleesta aineesta,
jota hallitsee tiedostamaton, jäykkä ja
tahaton laki.

Päinvastoin *kosmos on täysin henkinen
ja täysin elävä.*

Maailmankaikkeus on Jumala ja Jumala
on maailmankaikkeus.

Kuolemaa ei ole, vaan kaikilla ja kaikella
on iankaikkinen elämä.

Bucken henkinen kasvu:

Bucke ei heti kirjoittanut muistiin kokemuksensa yksityiskohtia ja tulkintaa.

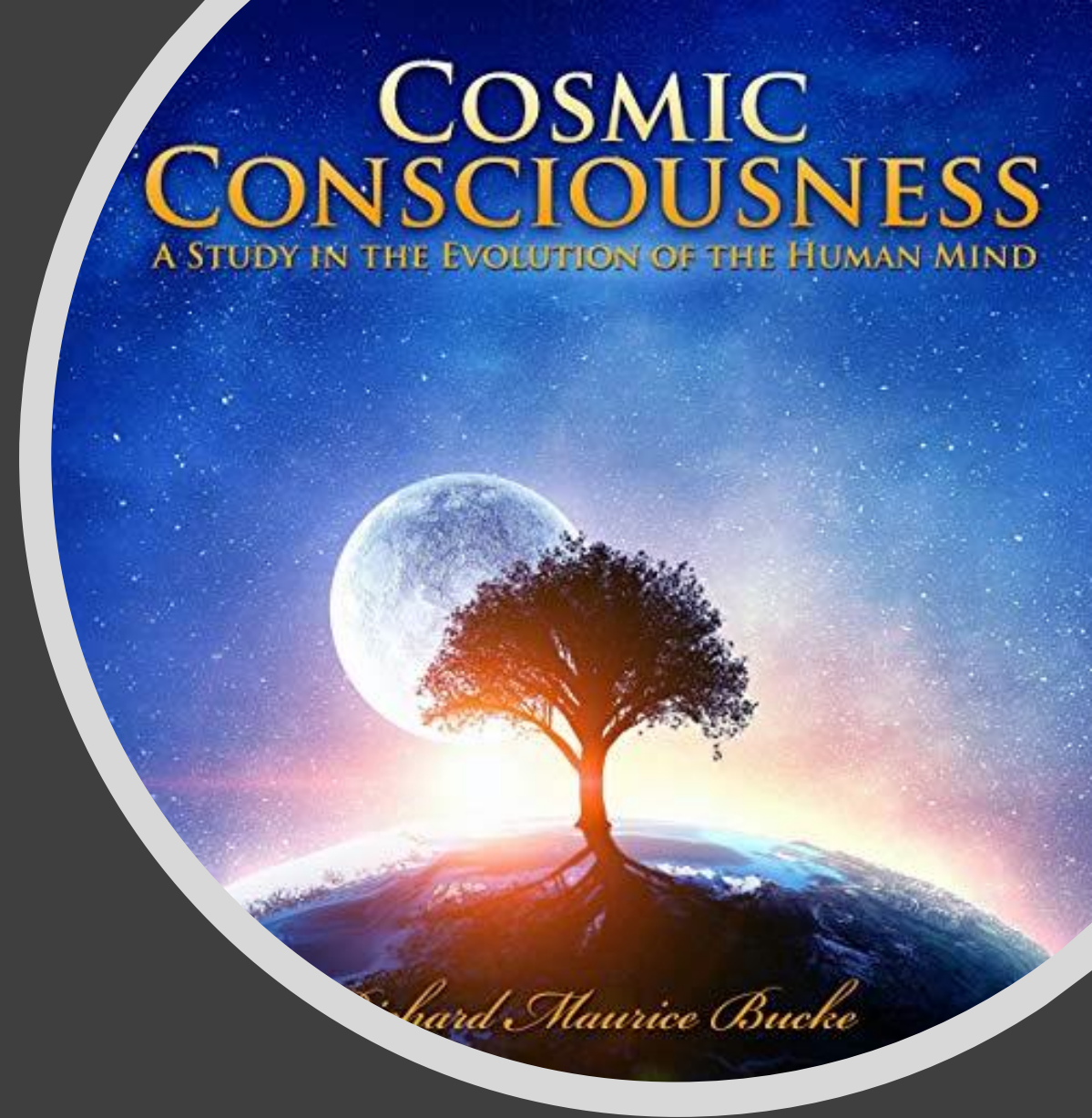
Tämän hän teki vasta parikymmentä vuotta myöhemmin ja vasta sen jälkeen, kun hän oli tutkinut suuren osan maailman mystiikkaa ja valaistumista käsittelevästä kirjallisuudesta, ja oli ollut tästä aiheesta kirjeenvaihdossa monien muiden henkisen polun kulkijoiden kanssa.

Bucken kirja:

Bucke kirjoitti kirjaansa "*Cosmic Consciousness*" useiden vuosien ajan, muutellen ja täydentäen sitä koko ajan.

Kirjassa Bucke kuvaa ja analysoi oman kokemuksensa lisäksi myös useiden historiallisten henkilöiden valaistumisen kokemuksia, mukaan lukien Buddha, Jeesus, Paavali, Muhammed, Plotinus, Dante, Francis Bacon, William Blake ja Ramakrishna.

Tietoisuuden asteet

Bucke kuvaa kolme tietoisuuden muotoa tai astetta:

1. Yksinkertainen tietoisuus, joka on sekä eläinten että ihmisten hallussa (ja alkeellisessa muodossa myös kasveilla).
2. Itsetietoisuus, joka on ihmiskunnan hallussa, ja joka sisältää ajatuksen, järjen, mielikuvituksen ja ennakoinnin.
3. Kosminen tietoisuus, joka on maailmankaikkeudessa ja myös ihmisessä esiin nouseva kyky, ihmisen kehityksen ylin vaihe.

**Mitä
hermetismi
opettaa
kaikkeuden
tietoisuudesta?**

LE KYBALION

ÉTUDE

sur
LA PHILOSOPHIE HERMÉTIQUE

de
L'ANCIENNE ÉGYPTÉ

& DE L'ANCIENNE GRÈCE

par
TROIS INITIÉS

Traduit de l'anglais par M. André Daurville

Hermetistinen näkemys – Kybalion

Vuonna 1912 ilmestyi Yhdysvalloissa kirja *The Kybalion: A Study of the Hermetic Philosophy of Ancient Egypt and Greece*, jonka sanottiin perustuvan muinaisen Egyptin oppineen Hermes Trismegistoksen opetuksiin.

Kirjan tekijäksi oli merkitty nimimerkki “Kolme vihittyä”. Tutkijat ovat päätelleet, että kirjoittaja oli aiemmista teosofisista kirjoituksistaan tunnettu William Walker Atkinsonin ystävineen.

7 hermeettistä periaatetta

Kybalionin sanoma on kiteytetty seitsemän hermeettisen periaatteen muotoon. Periaatteista ensimmäinen on tietoisuuden periaate, joka kuuluu:

**”KAIKKI ON TIETOISUUTTA;
Maailmankaikkeus on Tietoinen.”**

Kybalionissa Maailmankaikkeuden tietoisuutta käsitellään kolmella tasolla:

III Suuri Henkinen taso

II Suuri Tietoinen taso

I Suuri Aineellinen taso

”Suuri Aineellinen taso”

Kybalionissa erotellaan ”Suurella Aineellisella tasolla” seitsemän alatasoa, joiden värähtelynopeus kasvaa alimmasta ylimpään siirryttäessä:

7. Energian taso C *)

6. Energian taso B *)

5. Energian taso A (Sähkö, valo, lämpö ym)

4. Eteerisen aineen taso (välittäjähiukkaset ym)

3. Aineen taso C *)

2. Aineen taso B (säteilevät aineet ym)

1. Aineen taso A (kiinteät, nestemäiset, kaasumaiset ym)

**) Tiede ei ole vielä löytänyt*

”Suuri Tietoinen taso”

Kybalionissa erotellaan ”Suurella Tietoisuuden tasolla” seitsemän alatasoa, joiden värähtelynopeus kasvaa alimmasta ylimpään siirryttäessä:

7. Ihmisten tietoisuuden taso

6. Elementaalien tietoisuuden taso C *)

5. Eläinten tietoisuuden taso

4. Elementaalien tietoisuuden taso B *)

3. Kasvien tietoisuuden taso

2. Elementaalien tietoisuuden taso A *)

1. Mineraalien tietoisuuden taso

**) Elementaalit ovat tietoisia ”alkuvoimia”*

”Suuri Henkinen taso”

Kybalionissa kuvataan ”Suurella Henkisellä tasolla” olevia olentoja vain viitteellisesti, koska niiden sanotaan olevan inhimillisen käsityskyvyn yläpuolella. Ylempien olentoluokkien värähtelynopeus on aina alempia suurempi:

Jumalat

”Puoli-jumalat”

Arkkienkelit

Enkelit

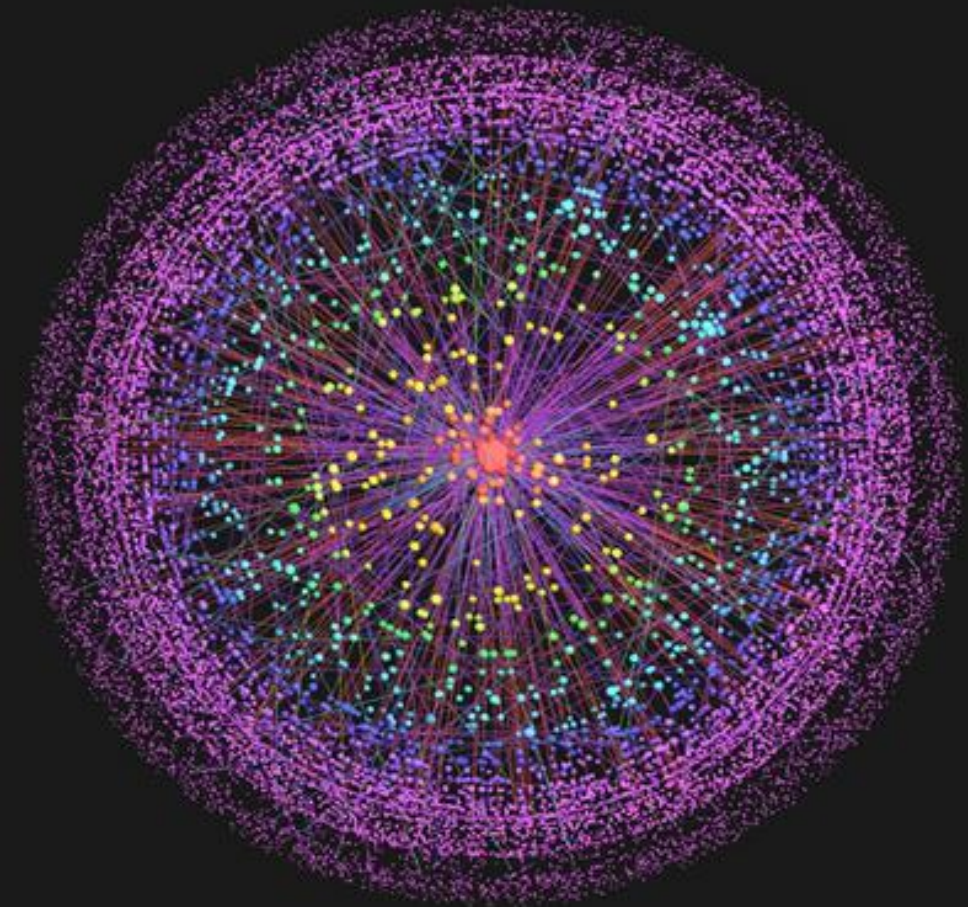
Suuret Valaistuneet

Niin alhaalla kuin ylhäällä

Hermetismin näkemys makrokosmoksen
ja mikrokosmoksen ykseydestä.

Mitä monistinen filosofia opettaa?

Monismin mukaan kaikki olevainen on yhtä.

Tietoinen kaikkeus

- Monistisen filosofian mukaan sekä aineettoman että aineellisen maailmankaikkeuden entiteeteillä on **tietoisuus**, jonka välityksellä Kaikkeuden Tietoisuus on läsnä kaikessa.
- Ihmisten tietoisuudet (sielut) ovat osa Kaikkeuden Tietoisuutta, jonka uskotaan olevan kuin äärettömän laaja näkymätön hermoverkko.
- Tämän verkon solmukohtat ovat tuntevia energiapistettä, jotka ovat jatkuvasti tietoisia toisistaan.
- Tämän vuoksi esimerkiksi ihmisen kaikkien ajatusten, sanojen ja tekojen uskotaan vaikuttavan välittömästi koko maailmankaikkeuteen ja jättävät siihen jälkensä – positiivisen tai negatiivisen.

Tietoinen kaikkeus

- Perimmältään on olemassa vain yksi tietoisuus ja mieli, johon kaikki yksilölliset tietoisuudet ja mielet ovat yhdistyneenä.
- Kaikkeuden Tietoisuudella on näin ollen jatkuva elävä yhteys kaikkeen maailmankaikkeuden tuntevaan elämään ja se itse tuntee syvää rakkautta, huolenpitoa ja myötätuntoa kaikkea elävää kohtaan.
- Tietoisuus on kaiken ylle kaareutuva käyttövoima, joka tekee myös yksilölliset tietoisuudet mahdollisiksi.

Kaikkeuden tietoisuus

- Kaikkeuden Tietoisuuden uskotaan säilövän kaikki ihmisten ajatukset, tunteet, vaikutelmat ja tiedot sekä menneisyydestä, nykyhetkestä että myös tulevasta (vrt. *Akasha*).
- Kaikkeuden Tietoisuus pystyy siis vaivattomasti aikamatkailemaan menneeseen ja tulevaan.
- Tähän filosofiaan kuuluu myös ajatus siitä, että tietoisuus (sielu) ei ole ainoastaan ihmisillä, vaan yhtä lailla myös eläimillä ja kasveilla on omanlaisensa tietoisuus.
- Kaikkien tietoisuus on yhtä.

Tietoisuus on rajaton ykseys

- **Monistisen käsityksen mukaan ihmisen tietoisuus jatkuu rajattomasti äärettömyyteen ihmiskehon ulkopuolelle ja on yhteydessä kaikkien muiden tietoisuuksien kanssa.**
- **Kaikki tietoisuudet muodostavat kokonaisuuden, yhden mielen.**

**Jos me kaikki olemme yhtä,
kuka silloin on "Minä"?**

Minä olen se, joka minä olen

Raamatussa Jumala sanoo Moosekselle nimensä olevan *"Minä olen se, joka minä olen"* (2. Moos. 3:14-15).

**Gnostilaiset
uskovat, että
ihmisen sielu
on osa kaikkeuden
tietoisuutta**

A glowing human silhouette is centered in the image, set against a vibrant, cosmic background of stars, nebulae, and light trails in shades of blue, purple, and white. The text is overlaid on the lower half of the image.

**Sielu ja tietoisuus on ihmisessä oleva
”Jumalallinen kipinä”**

Ihmisen sisäinen tietoisuus

- Gnostilaiset sanovat *jumalallista kipinää* ihmisen tietoisuudeksi Jumalasta.
- Kipinän sanotaan aluksi uinuvan, joten se pitää herättää. Herättäjänä voi olla esimerkiksi oma mystinen kokemus tai oma pohdiskelu. Tai joku “Valon lähettiläs”.
- Kun ihmisen jumalallinen kipinä on herännyt, hänen tietoisuutensa sanotaan saavuttavan yhteyden jumalalliseen tietoisuuteen.
- Ihminen on silloin saavuttanut *gnosiksen*.

Gnosis

